

VADLĪNIJAS PAR SABIEDRISKĀ LABUMA ORGANIZĀCIJU LIKUMA BŪTĪBU

SATURS	
Lietotie saīsinājumi	2
Ievads	3
Sabiedriskā labuma darbība	3
Sabiedriskā labuma darbības ierobežojumi	4
SLO statusa piešķiršanas kārtība	5
Atteikums organizācijai piešķirt SLO statusu	6
SLO uzraudzība	7
Ziedojumi	8
Nodokļu atvieglojumi ziedotājiem	8
SLO saimnieciskā darbība	9
SLO statusa atņemšana	11
SLO gada pārskats	11
Informatīvo materiālu pieejamība	14
Informācija par SLO sektoru	14
Aktuāli	14

LIETOTIE SAĪSINĀJUMI

Sabiedriskā labuma organizācijas – SLO

Reliģiskās organizācijas un to iestādes – RO

Valsts ieņēmumu dienests – VID

Sabiedriskā labuma komisija – SLK

Sabiedriskā labuma organizāciju likums – Likums

Uzņēmuma ienākumu nodoklis – UIN

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis – IIN

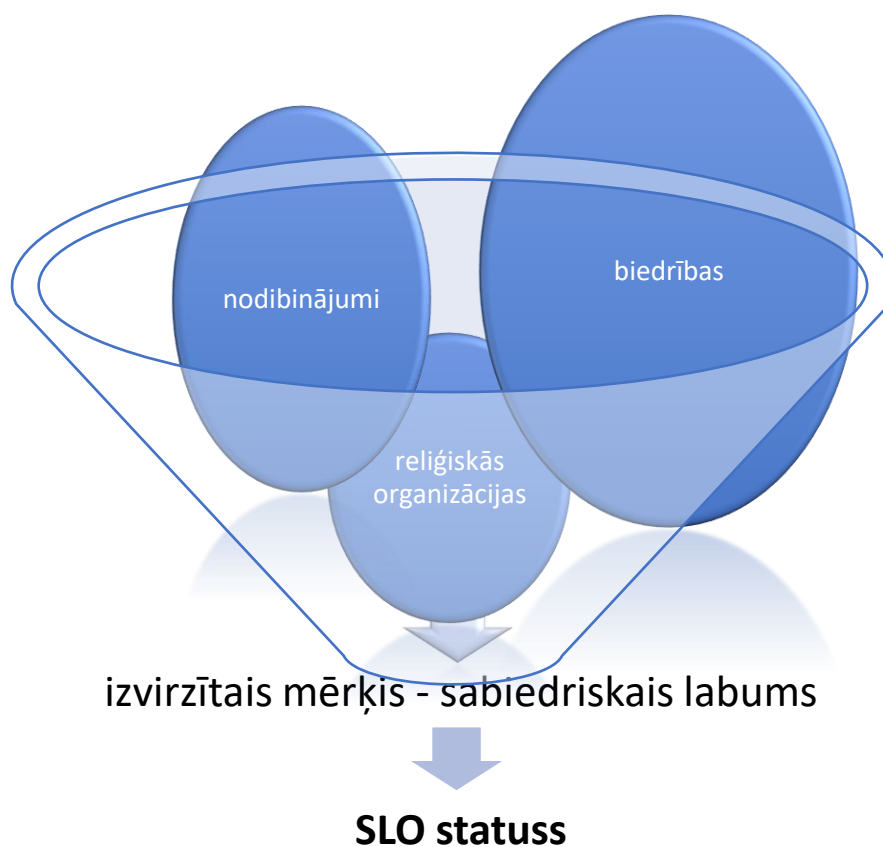
IEVADS

Vadlīniju¹ par Sabiedriskā labuma organizāciju likuma (turpmāk – Likuma) normām un to piemērošanu mērķis ir izskaidrot Likuma un tam pakārtoto normatīvo aktu būtību un piemērošanas praksi.

Finanšu ministrijas aktualizētās un papildinātās vadlīnijas palīdzēs gan SLK locekļiem, gan organizācijām, kā arī pārējai, ieinteresētai sabiedrības daļai, detalizētāk izprast Likuma būtību un to piemērošanas praksi. Turklāt vadlīnijās arī ietverta informācija par aktuālajām plānotajām normatīvo aktu izmaiņām sabiedriskā labuma jomā.

Likums stājas spēkā 2004.gada 1.oktobrī un tā mērķis ir **veicināt** biedrību un nodibinājumu, kā arī RO sabiedriskā labuma darbību. Ja organizācijas darbība sniedz sabiedrisku labumu, tās var pretendēt un iegūt SLO statusu, kuru piešķir VID. Viena no galvenajām SLO statusa priekšrocībām - iespēja piesaistīt ziedotājus sabiedriskā labuma mērķa sasniegšanai, jo ziedotāji par SLO sniegto atbalstu pretī iegūst tiesības izmantot nodokļu atvieglojumus.

Juridiskās personas, kuras var pretendēt uz SLO statusu

SABIEDRISKĀ LABUMA DARBĪBA

Likumdevējs Likuma 2.pantā ir noteicis, ka sabiedriskā labuma darbība ir tāda darbība, kas **sniedz nozīmīgu labumu sabiedrībai vai kādai tās daļai**, it sevišķi, ja tā vērsta uz labdarību, cilvēktiesību un indivīda tiesību aizsardzību, pilsoniskas sabiedrības attīstību, izglītības, zinātnes, kultūras un veselības veicināšanu un slimību profilaksi, sporta, tajā skaitā

¹ Atbilstoši Finanšu ministrijas nolikumam, ministrijas funkcija ir veidot valsts politiku sabiedriskā labuma organizāciju jomā.

augstu sasniegumu sporta, atbalstīšanu, vides aizsardzību, palīdzības sniegšanu katastrofu gadījumos un ārkārtas situācijās, sabiedrības, it īpaši trūcīgo un sociāli mazaizsargāto personu grupu sociālās labklājības celšanu (SLO jomu detalizētāks skaidrojums pielikumā).

Piemēri:

1. *Organizētas izglītojošas lekcijas sociāli mazaizsargātai grupai.*

Sabiedriskais labums - sociāli mazaizsargātās grupas izglītošana, socializēšanās.

2. *Kultūrvēsturiskā mantojuma (vēsturiskās ēkas) uzturēšana.*

Sabiedriskais labums - nodrošina vēsturiskās ēkas saglabāšanu; nodrošina iespēju vēsturisko ēku apskatīt iedzīvotājiem (papildus, lai nodrošinātu ēkas uzturēšanu, veic saimniecisko darbību, piemēram, darbojas savs veikals).

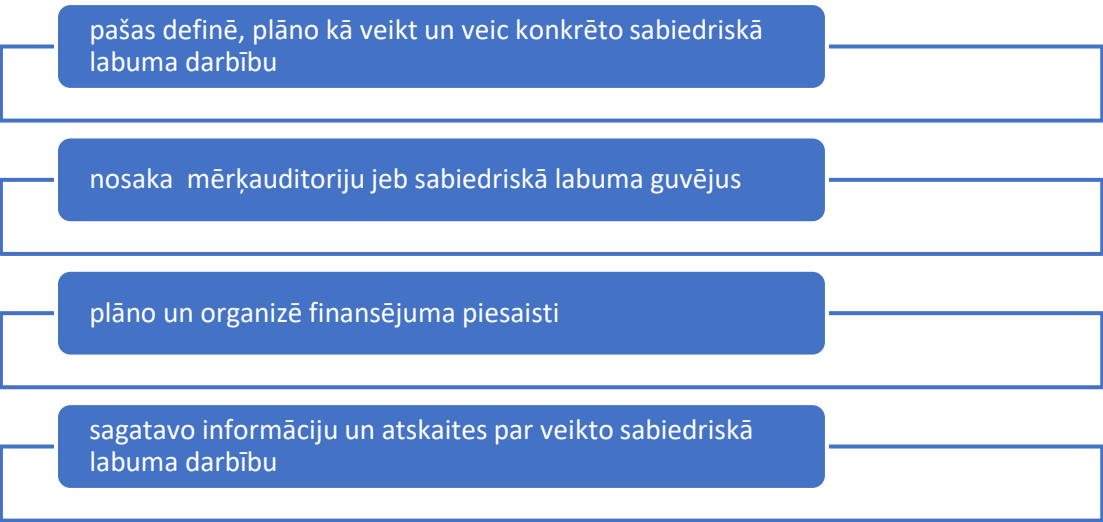
3. *Uzmanības pievēršana sabiedriski svarīgu problēmjaudājumu aktualizēšanai (slimība, diskriminācija u.tml.), rīkojot publiskus pasākumus (koncertus, seminārus).*

Sabiedriskais labums - nodrošina sabiedrības uzmanības pievēršanu noteiktai aktuālajai problēmai. Pasākumu mērķis ir izglītošana un publicitāte, problēmas risinājumu aktualizēšana.

4. *Vientuļām personām ar invaliditāti piegādā siltas maltītes un vasarā veicina arī socializēšanos.*

Sabiedriskais labums - sociāli mazaizsargātās grupas aprūpe, saņemtie ziedojumi izlietoti zupas virtuvei, labdarības pasākumu organizēšanai.

SLO ir būtisks sabiedriskā labuma sistēmas stūrakmens, jo organizācijas ar SLO statusu:

SABIEDRISKĀ LABUMA DARBĪBAS IEROBEŽOJUMI

Likumdevējs 2.pantā ir noteicis, ka par sabiedriskā labuma darbību nav uzskatāma:

1) darbība, kas vērsta uz **polītisko organizāciju** (partiju) vai to vēlēšanu kampaņu atbalstīšanu;

2) darbība, kas **vērsta** uz biedrības un nodibinājuma biedru vai dibinātāju un ar tiem saistītu personu **privāto interešu un vajadzību apmierināšanu**, izņemot darbību, ko veic biedrība vai nodibinājums, kas dibināts un darbojas, lai aizstāvētu sociāli mazaizsargāto personu grupu un trūcīgo personu un ģimeņu tiesības un intereses;

3) darbība, kas vērsta **uz ziedojumu vākšanu trešajām personām, par to ieturot samaksu**, kas pārsniedz administrēšanas izdevumus.

SLO STATUSA PIEŠĶIRŠANAS KĀRTĪBA

Uz SLO statusu atbilstoši Likumam var pretendēt organizācijas, kuras nesen uzsākušas savu darbību, gan organizācijas, kuras darbojas ilgstoši, jo Likumā nav noteikti ierobežojumi attiecībā uz organizācijas darbības laiku. Vienīgie Likumā noteiktie priekšnoteikumi ir:

- 1) statūtos, satversmē vai nolikumā norādīts, ka organizācijas mērķis ir sabiedriskā labuma darbība;
- 2) organizācija veic sabiedriskā labuma darbību;
- 3) nav nodokļu parādu.

Likuma 7.pants nosaka, ka organizācija, kas vēlas iegūt SLO statusu, iesniedz VID **iesniegumu** par SLO statusa piešķiršanu. Iesnieguma veidlapa (jānorāda pamatinformācija par organizāciju un lūgums piešķirt SLO statusu) pieejama VID mājas lapā: [Sabiedriskā labuma organizācijas statusa piešķiršana | Valsts ieņēmumu dienests \(vid.gov.lv\)](#).

Iesniegumam pievieno veidlapu “Iepriekšējā gada darbības pārskats un turpmākās darbības plāns”², kuru ir apstiprinājis Ministru kabinets (Likuma 7.panta otrā daļa).

² Ministru kabineta 2010.gada 5.maija noteikumi Nr.407 „Noteikumi par biedrības, nodibinājuma, reliģiskās organizācijas vai tās iestādes iepriekšējā gada darbības pārskata un turpmākās darbības plāna veidlapas paraugu”

Dokumentu iesniegšanas iespējas VID³:

- 1) Elektroniskās deklarēšanās sistēmā (EDS);
- 2) Personīgi Klientu apkalpošanas centrā;
- 3) Elektroniski ar drošu elektronisko parakstu un laika zīmogu;
- 4) Nosūtot pa pastu.

VID pieņem lēmumu par SLO statusa piešķiršanu, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

- 1) statūtos, satversmē vai nolikumā norādītais mērķis ir sabiedriskā labuma darbība un organizācija veic sabiedriskā labuma darbību;
- 2) nav nodokļu parādu.

Lēmumā par SLO statusa piešķiršanu tiek norādīta **sabiedriskā labuma darbības joma vai jomas, ja tādas ir vairākas.**

Ja organizācijas dokumenti un ziņas nesniedz pilnīgu priekšstatu par darbību, kā arī mantas un finanšu līdzekļu izlietojumu, VID ir tiesības no attiecīgās valsts vai pašvaldības iestādes un organizācijas **pieprasīt papildu ziņas un dokumentus.**

VID lēmumu par SLO statusa piešķiršanu pieņem **mēneša laikā** no iesnieguma saņemšanas dienas. Likuma 7.pants nosaka, ka, ja tiek pieprasītas papildu ziņas un dokumenti, lēmumu par statusa piešķiršanu pieņem mēneša laikā no papildu ziņu un dokumentu saņemšanas dienas.

ATTEIKUMS ORGANIZĀCIJAI PIEŠKIRT SLO STATUSU

Likumdevējs Likuma 8.pantā noteicis, ka VID lēmumu par atteikumu piešķirt SLO statusu pieņem, pamatojoties uz SLK motivētu atzinumu, ja:

- 1) **darbība neatbilst sabiedriskā labuma darbības būtībai;**
- 2) **ir konstatēti būtiski normatīvo aktu pārkāpumi;**
- 3) **ir nodokļu parādi;**
- 4) pēc pirmā VID rakstveida pieprasījuma 90 dienu laikā **nav iesniegtas likumā noteiktās un/vai VID pieprasītās papildu ziņas un dokumenti.**

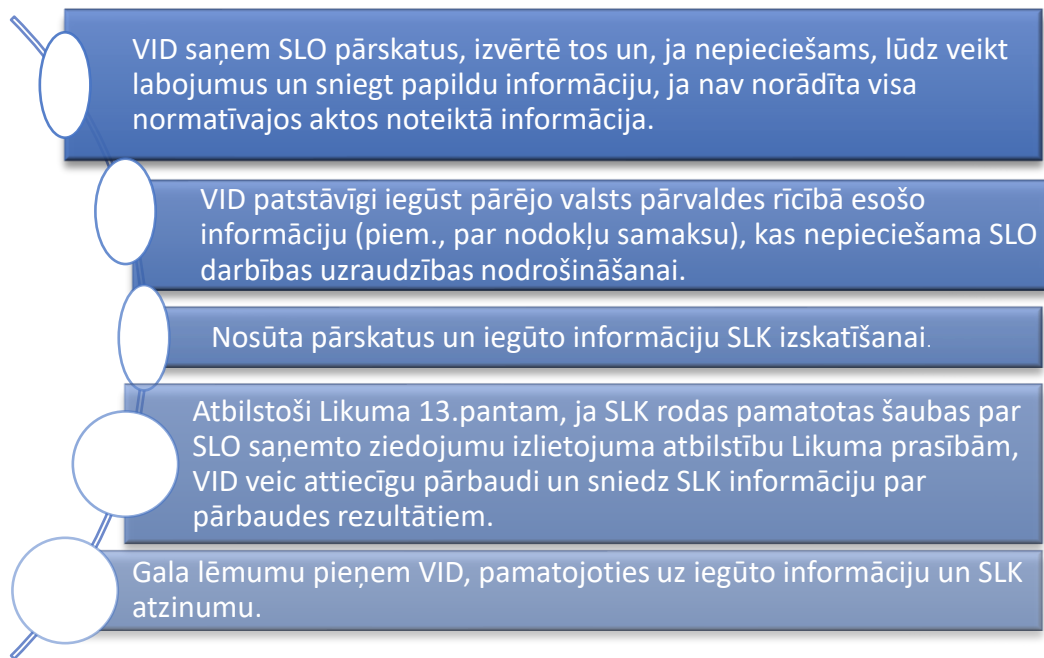

³ Aktuālākā informācija VID mājas lapā: [Kontakti](#) | [Valsts ieņēmumu dienests \(vid.gov.lv\)](#)

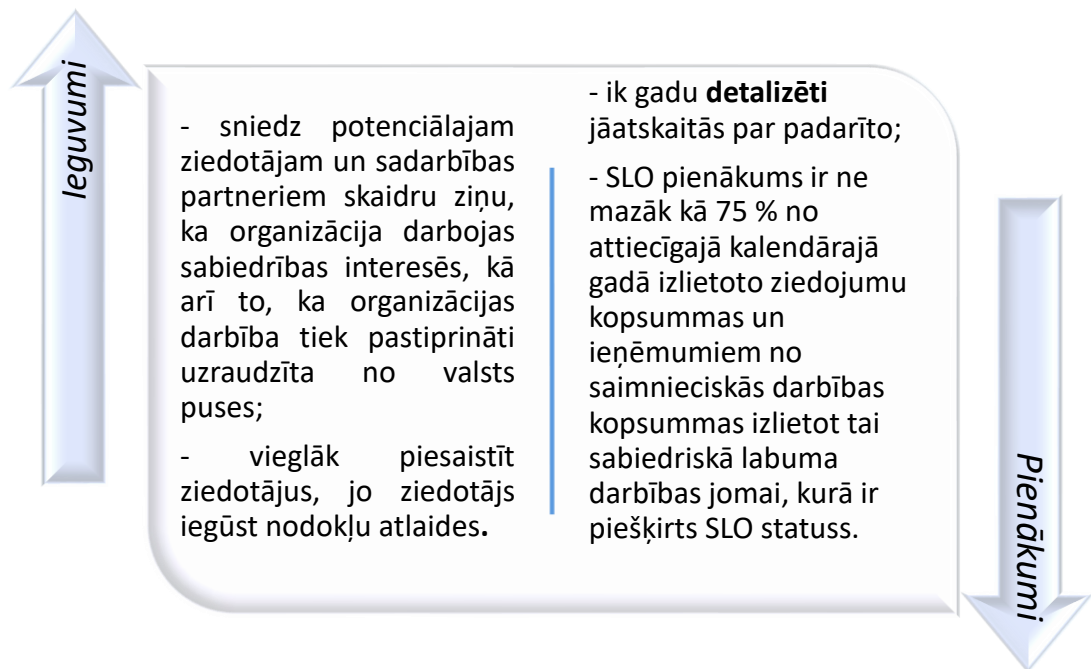
SLO UZRAUDZĪBA

Saskaņā ar Likuma 13.pantu SLK un VID veic SLO darbības uzraudzības funkciju. Lai to realizētu, SLO ik gadu līdz **31.martam** iesniedz VID **iepriekšējā gada darbības pārskatu** (elektroniski vai papīra formātā), savukārt SLK izskata SLO gada pārskatu, iepriekšējā gada pārskatu, kā arī VID sniegto informāciju attiecībā uz nodokļu nomaksu, vienlaikus izvērtējot SLO darbības atbilstību sabiedriskā labuma būtībai.

SLO darbības uzraudzības procedūra

Piešķirtais SLO statuss vienlaikus ir gan ieguvums, gan papildus pienākumi:

ZIEDOJUMI

Ziedojums ir manta vai finanšu līdzekļi, kuri nodoti organizācijai

bez atlīdzības	bez pretpienākuma	noslēdzot rakstveida līgumu (virs 10 minimālajām mēneša algām)
----------------	----------------------	--

Likums arī definē **ziedojumu veidus un izlietošanu**:

Mērķziedojums

Noslēgts līgums; izlietojams tikai līgumā noteiktam mērķim

Vispārējs ziedojums

Izlietojams organizācijas noteiktajiem mērķiem

Ziedojumu nedrīkst izlietot, lai segtu zaudējumus, kuri radušies saimnieciskās darbības rezultātā.

NODOKĻU ATVIEGLOJUMI ZIEDOTĀJIEM

Ziedojot mantu vai finanšu līdzekļus SLO, ziedotājiem (juridiskajām personām) ir tiesības saņemt UIN atvieglojumus, savukārt fiziskas personas IIN pārmaksu par ziedoto summu var atgriezt iekļaujot šo summu attaisnotajos izdevumos gada ienākumu deklarācijā.

Juridiska persona (ziedotājs SLO) ir tiesīga pārskata gadā izvēlēties vienu no trim atvieglojumiem (Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 12.pants):

- 1) neiekļaut taksācijas perioda ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamajā bāzē ziedoto summu, bet ne vairāk kā piecu procentu apmērā no iepriekšējā pārskata gada peļņas pēc aprēķinātajiem nodokļiem;
- 2) neiekļaut taksācijas perioda ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamajā bāzē ziedoto summu, bet ne vairāk kā divus procentus no iepriekšējā pārskata gadā kopējās darba ņēmējiem aprēķinātās bruto darba samaksas, no kuras samaksāti valsts sociālās apdrošināšanas maksājumi;
- 3) samazināt taksācijas periodā par pārskata gadā aprēķinātajām dividendēm aprēķināto uzņēmumu ienākuma nodokli par 75 procentiem no ziedotās summas, bet nepārsniedzot 20 procentus no aprēķinātās uzņēmumu ienākuma nodokļa summas par aprēķinātajām dividendēm.

VID dati liecina, ka lielākajai daļai ziedojumu tiek izvēlēts nodokļu atvieglojums, kas samazina taksācijas periodā par pārskata gadā aprēķinātajām dividendēm aprēķināto UIN (UIN nodokļa atvieglojuma veidu izvēlas ziedotājs pats). Atšķirībā no pārējiem diviem

atvieglojumiem, minētais atvieglojums faktiski ļauj **atgūt komersantam līdz pat 85% no ziedotās summas** peļņas sadales gadījumā. Tas ir pievilcīgs arguments, piesaistot ziedojumus SLO.

Fiziskajām personām – iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājiem – saskaņā ar likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 10.pantu pirms ienākuma aplikšanas ar nodokli no gada aplikamo ienākumu apjoma tiek atskaitīti izdevumi par summu, kas ziedojuma vai dāvinājuma veidā nodota SLO. Attaisnotie izdevumi kopā nedrīkst pārsniegt 50 procentus no maksātāja taksācijas gada aplikamā ienākuma lieluma, bet ne vairāk kā 600 eiro.

Pirms ienākumu aplikšanas ar iedzīvotāju ienākumu nodokli tiek atskaitīta ziedojuma summa SLO

SLO SAIMNIECISKĀ DARBĪBA

Biedrībai un nodibinājumam saskaņā ar Biedrību un nodibinājumu likuma 7.panta pirmās daļas nosacījumiem ir tiesības **papilddarbības** veidā (primārai jābūt pamatdarbībai, kuras mērķi ir izvirzīti organizācijas statūtos, nolikumā vai satversmē) veikt saimniecisko darbību, kas saistīta ar sava īpašuma uzturēšanu vai izmantošanu, kā arī veikt citu saimniecisko darbību, lai sasniegtu biedrības un nodibinājuma mērķus. Reliģisko organizāciju likuma 15.pantā noteikts, ka RO ir tiesības veikt saimniecisko darbību. Vienīgais ierobežojums - ja ieņēmumi no saimnieciskās darbības kalendārā gada laikā 500 reizes pārsniedz minimālo mēnešalgu, tai jādibina savs uzņēmums.

Saskaņā ar Komerclikuma 1.panta trešo daļu **saimnieciskā darbība ir jebkura sistemātiska, patstāvīga darbība par atlīdzību.**

Būtiski ņemt vērā, ka jānošķir saimnieciskā darbība, kuras mērķis ir peļņas gūšana, no tādas, kura tiek veikta, lai gūtu ienākumus organizācijas mērķu sasniegšanai. Pirmajā gadījumā ir runa par komercdarbību, savukārt otrajā par organizācijas saimniecisko darbību. Apstāklis, ka tiek veikta saimnieciskā darbība pats par sevi nenozīmē, ka tai ir komerciāls raksturs.

SLO veiktā saimnieciskā darbība ir jāskata kontekstā ar SLO pamatdarbību. Atbilstoši Biedrību un nodibinājumu likuma 7.panta otrajai daļai biedrības un nodibinājuma ienākumus drīkst izmantot vienīgi statūtos noteiktā mērķa sasniegšanai, savukārt atbilstoši Reliģisko organizāciju likuma 15.panta ceturtajai daļai RO ieņēmumi no saimnieciskās darbības izlietojami organizācijas statūtos (satversmē, nolikumā) paredzētajiem mērķiem.

Saimnieciskajai darbībai vienmēr ir jābūt vērstai uz sabiedriskā labuma mērķa sasniegšanu un katrai SLO individuāli ir jāpierāda, kā saimnieciskā darbība veicinās sabiedriskā labuma **ietekmes pieaugumu**. Neatkarīgi no sabiedriskā labuma jomas, ja organizācija veic saimniecisko darbību, tai jāpamato saimnieciskās darbības **nepieciešamība**, lai sasniegtu sabiedriskā labuma mērķus.

Piemērs: SLO izgatavo sveces un tās tirgo. Daļu ieņēmumus novirza saimnieciskās darbības izdevumiem, kuri rodas, SLO veicot saimniecisko darbību, piemēram, izejmateriālu iegādei sveču izgatavošanai. Attiecīgi no saimnieciskās darbības ieņēmumiem atņem saimnieciskās darbības izdevumiem paredzētos līdzekļus un atlikušo saimnieciskās darbības gūto ienākumu izmanto sabiedriskā labuma mērķim, piemēram, mazaizsargāto sociālo grupu sociālās labklājības celšanai (ievērojot likumā noteiktos mantas un finanšu līdzekļu izlietošanas ierobežojumus).

SLO grāmatvedības uzskaitē jānodala organizācijas saimnieciskās darbības (ja organizācija tādu veic) uzskaitē no organizācijas statūtos noteikto mērķu sasniegšanas darbības⁴ (detalizētāk skat. sadaļā SLO gada pārskats). SLO gada pārskats paredz sniegt detalizētu informāciju par SLO pārskata gadā sasniegtajiem rezultātiem - (finanšu un nefinanšu rādītāji), tādējādi ir nodrošināta organizācijas naudas plūsmas caurskatāmība un pilnīgāka informācija par organizācijas paveiktajiem darbiem un plānotajiem turpmākās darbības virzieniem.

Peļņu, kas gūta no biedrības un nodibinājuma veiktās saimnieciskās darbības, nedrīkst sadalīt starp biedrības biedriem vai nodibinājuma dibinātājiem⁵.

Biedrības un nodibinājuma darbība tiek izbeigta, ja par biedrības vai nodibinājuma pamatdarbību kļuvusi saimnieciskā darbība, kam ir peļņas gūšanas raksturs⁶.

Piemērs: no saimnieciskajā darbībā gūtajiem ieņēmumiem tiek noorganizēts labdarības pasākums personām ar invaliditāti.

⁴ MK noteikumi Nr. 439 "Noteikumi par biedrību, nodibinājumu un arodbiedrību gada pārskatiem un grāmatvedības kārtošanu vienkāršā ieraksta sistēmā" un 2022. gada 21. jūnija MK noteikumi Nr. 380 "Noteikumi par reliģisko organizāciju un to iestāžu gada pārskatiem un grāmatvedības kārtošanu vienkāršā ieraksta sistēmā"

⁵ Biedrību un nodibinājumu likuma 7.pants

⁶ Biedrību un nodibinājumu likuma 57. un 105.pants.

SLO STATUSA ATŅEMŠANA

SLO statusa iegūšana paredz konkrētu SLO darbību noteiktajā darbības jomā vai jomās, vienlaikus nodrošinot, ka filantropiskas un nekomerciālās darbības rezultātā tiktu nodrošināts plānotais rezultāts. Ja normatīvajos aktos noteiktie nosacījumi netiek ievēroti, SLO statuss tiek atņemts un organizācija var turpināt savu mērķu realizāciju biedrības, nodibinājuma vai RO statusā.⁷

VID pieņem lēmumu par SLO statusa atņemšanu, ja pēc rakstveida brīdinājuma SLO nav novērsusi pārkāpumus, gadījumos, kad SLO:	1. neveic nodokļu maksājumus normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā; 2. pamatdarbība nav saistīta ar statūtos, satversmē vai nolikumā norādītajiem darbības mērķiem vai neatbilst sabiedriskā labuma darbības būtībai, vai šī organizācija ir sniegusi nepatiesas ziņas;
VID lēmumu par SLO statusa atņemšanu pieņem bez iepriekšēja brīdinājuma , ja	1. SLO savu mantu vai finanšu līdzekļus nav izlietojusi jomai, kura minēta lēmumā par statusa piešķiršanu; šīs organizācijas statūtos, satversmē vai nolikumā norādītajiem mērķiem vai nav ievērojusi Likuma 11. un 12.pantā noteiktos ierobežojumus; 2. VID, prokurors, cita iestāde vai tiesa ir konstatējusi būtiskus normatīvo aktu pārkāpumus SLO darbībā, tai skaitā konstatēti būtiski pārkāpumi grāmatvedības, pievienotās vērtības nodokļu vai sociālo maksājumu jomā u.c.; 3. Sabiedriskā labuma komisija, izvērtējot SLO darbības atbilstību sabiedriskā labuma darbības būtībai, ir sniegusi motivētu atzinumu par darbības neatbilstību sabiedriskā labuma darbības būtībai; 4. SLO ir iesniegusi VID iesniegumu ar lūgumu atņemt statusu.

VID administratīvo aktu par SLO statusa atņemšanu var izdot, pamatojoties arī uz SLK atzinumu (ja komisija ir sniegusi motivētu atzinumu par SLO darbības neatbilstību sabiedriskā labuma darbības būtībai)⁸, jo SLK kompetencē ir vērtēt SLO mantas un finanšu līdzekļu izlietojuma atbilstību Likumā noteiktajiem nosacījumiem. VID pirms lēmuma pieņemšanas vērtē lietas apstākļus, tostarp SLK sniegto atzinumu.

Lēmuma par SLO statusa atņemšanu pārsūdzēšana neaptur tā darbību.

Lēmumu par SLO statusa atņemšanu pieņem VID ģenerāldirektors – tas nozīmē, ka **strīda gadījumā lēmumu uzreiz var pārsūdzēt administratīvajā tiesā** ar pieteikumu par administratīvā akta atcelšanu.

SLO GADA PĀRSKATS

Saskaņā ar Grāmatvedības likuma 3.pantu biedrībām, nodibinājumiem un RO ir pienākums kārtot grāmatvedību un gada pārskatiem ir jāsniedz skaidrs priekšstats par biedrību,

⁷ Ja darbība veikta atbilstoši Biedrību un nodibinājumu likumam vai Reliģisko organizāciju likumam.

⁸ Sabiedriskā labuma organizāciju likuma 14.pants.

nodibinājumu un RO līdzekļiem, to avotiem un finansiālo stāvokli pārskata gada pēdējā dienā, kā arī par saimnieciskajiem darījumiem, ieņēmumiem un izdevumiem pārskata gadā.

Saskaņā ar Likuma 13.pantu SLK un VID veic SLO darbības uzraudzības funkciju. Lai to realizētu, SLO ik gadu līdz **31.martam** iesniedz VID **gada pārskatu**.

Organizācijas, kuras grāmatvedību kārtu **divkāršā** ieraksta sistēmā atbilstoši 2022. gada 14. jūlija MK noteikumiem Nr. 439 “Noteikumi par biedrību, nodibinājumu un arodbiedrību gada pārskatiem un grāmatvedības kārtošānu vienkāršā ieraksta sistēmā” (turpmāk - MK noteikumi Nr. 439) un 2022.gada 21.jūnija MK noteikumiem Nr. 380 “Noteikumi par reliģisko organizāciju un to iestāžu gada pārskatiem un grāmatvedības kārtošānu vienkāršā ieraksta sistēmā” (turpmāk – MK noteikumi Nr.380), **gada pārskats sastāv no:**

- 1) bilances;
- 2) ieņēmumu un izdevumu pārskata;
- 3) ziedojumu un dāvinājumu pārskata (ar pielikumu);
- 4) gada pārskata paskaidrojuma;
- 5) vadības ziņojuma.

Savukārt organizācijas, kuras grāmatvedību kārtu **vienkāršā** ieraksta sistēmā, **gada pārskats sastāv no** šādām pārskata daļām:

- 1) ieņēmumu un izdevumu pārskata;
- 2) ziedojumu un dāvinājumu pārskata (ar pielikumu);
- 3) vadības ziņojuma (saskaņā ar noteikumiem - saīsinātais gada pārskats).

Vadības ziņojumā norāda vispārīgu informāciju par organizāciju, kā arī citu informāciju, kuras saturu un apjomu nosaka organizācijas valde.

Organizācija, kurai ir piešķirts SLO statuss, par pārskata gada darbības un turpmākās darbības plānu **norāda šādu informāciju:**

1. sabiedriskā labuma organizācijas darbības mērķi;
2. ar lēmumu piešķirtā sabiedriskā labuma darbības jomu vai jomas;
3. sabiedrības daļu/mērķa grupu, uz kuru vērsta organizācijas sabiedriskā labuma darbība;
4. detalizētu informāciju par svarīgākajiem sasniegumiem pārskata gadā un attīstības perspektīvām, tai skaitā par:
 - 4.1. mērķa grupām adresētiem organizācijas projektiem, pasākumiem un citām aktivitātēm pārskata gadā (norādot ne vairāk kā piecus nozīmīgus projektus un īsu aprakstu, papildus norādot norises laiku un vietu, pārējos projektus tikai uzskaita);
 - 4.2. organizācijas darbības rezultātiem vai sasniegumiem pārskata gadā attiecībā uz mērķa grupu vai attiecīgajā jomā (norāda konkrētā projekta, pasākuma vai citas aktivitātes sasniegtos rezultātus, ietekmi, nefinanšu rādītājus);
 - 4.3. organizācijas darbību veicinošiem faktoriem (piemēram, sadarbība ar valsts pārvaldes iestādēm, komersantiem);
 - 4.4. organizācijas darbību kavējošiem faktoriem;
5. turpmākās darbības plānu attiecībā uz ilgtermiņa projektiem, pasākumiem un citām aktivitātēm (īstenošanas periods vairāk par vienu gadu):
 - 5.1. iesāktie projekti (norāda ne vairāk kā piecus nozīmīgus projektus un sniedz īsu to aprakstu, papildus norādot norises laiku un vietu, pārējos projektus tikai uzskaita);
 - 5.2. plānotie projekti (norāda ne vairāk kā piecus nozīmīgus projektus un sniedz īsu to aprakstu, papildus norādot norises laiku un vietu, pārējos projektus tikai uzskaita);
6. turpmākās darbības plānu attiecībā uz īstermiņa projektiem, pasākumiem un citām aktivitātēm (īstenošanas periods līdz vienam gadam):
 - 6.1. iesāktie projekti (norāda ne vairāk kā piecus nozīmīgus projektus un sniedz īsu to aprakstu, papildus norādot norises laiku un vietu, pārējos projektus tikai uzskaita);

6.2. plānotie projekti (norāda ne vairāk kā piecus nozīmīgus projektus un sniedz īsu to aprakstu, papildus norādot norises laiku un vietu, pārējos projektus tikai uzskaita);

7. pārskata gadā saņemto ziedojumu kopsummu;

8. saņemto ziedojumu izlietojumu pārskata gadā:

8.1. pārskata gadā izlietoto ziedojumu kopsumma;

8.2. ziedojumu izlietojums sabiedriskā labuma darbībai;

8.3. administratīvajiem izdevumiem izlietotā summa no pārskata gadā saņemto vispārīgo ziedojumu kopsummas;

8.4. sabiedriskā labuma guvēju skaits, norādot kopējo sabiedriskā labuma guvēju skaitu pa pozīcijām (fiziskās personas, objekts, teritorija) (sākot no 2023.gada pārskata iesniegšanas).

Lai izvērtētu SLO sabiedriskā labuma darbības nozīmīgumu, ir nepieciešams to vērtēt kontekstā ar sabiedriskā labuma guvējiem. Likumā ir noteikts, uz ko nav vēršama sabiedriskā labuma darbība, nevis ir uzskaitīts, kas var būt sabiedriskās labuma darbības labuma guvēji. Savukārt MK noteikumos Nr.439 ir noteikts, ka sabiedriskā labuma guvēju skaitu norāda atsevišķās ailēs kā fiziskas personas, objektus vai teritoriju. Komisija, vērtējot SLO faktiskos darbības rezultātus, ir izveidojusi praksi sabiedriskā labuma guvēju izvērtējumam.

Ja SLO apgrozījums (ieņēmumi) no saimnieciskajiem darījumiem pārskata gadā ir lielāks par 800 000 *euro*, tā gada pārskatu revidē un par veiktās revīzijas rezultātiem revidenta ziņojumu sniedz zvērināts revidents (vairāki zvērināti revidenti) vai zvērinātu revidentu komercsabiedrība atbilstoši Revīzijas pakalpojumu likumam. Pārējām organizācijām gada pārskatu revidē finansiālās darbības revīzijas institūcija. Minētie revīzijas ziņojumi ir iesniedzami VID kopā ar gada pārskatu. Šī norma attiecas tikai uz biedrībām un nodibinājumiem.

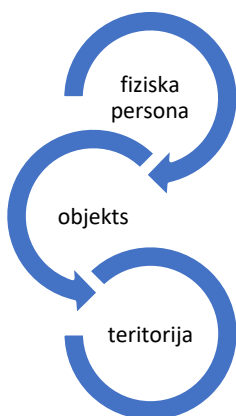
Atbilstoši normatīvajiem aktiem SLO ir jāatspoguļo saimnieciskās darbības izdevumi. Gan biedrībām un nodibinājumiem, gan RO, kurām ir piešķirts SLO statuss, ja tiek veikta arī saimnieciskā darbība, ir jānodrošina atsevišķu ar saimniecisko darbību saistīto tiešo izdevumu uzskaitē.

Biedrībām un nodibinājumiem atbilstoši MK noteikumiem Nr. 439 3.pielikumā “Ieņēmumu un izdevumu pārskata shēma” izdevumu sadaļā ir nodalīta naudas plūsma saimnieciskās darbības veikšanai ar detalizētu sadalījumu:

Izdevumi saimnieciskās darbības veikšanai:

- saimnieciskās darbības veikšanai saņemto citu personu pakalpojumi;
- materiālu izdevumi;
- darba samaksa;
- sociālās apdrošināšanas un nodrošinājuma maksājumi;
- pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu nolietojums un norakstīšana;
- citi izdevumi.

Savukārt, RO ar SLO statusu, atbilstoši MK noteikumiem Nr. 380, var norādīt saimnieciskās darbības plūsmu bez detalizēta sadalījuma.

Detalizētā informācija ir jānorāda par izlietotajiem ziedojumiem un dāvinājumiem” (6.pielikums) organizācijām, kurām ir piešķirts SLO statuss, lai iespējami objektīvāk varētu novērtēt sabiedrisko labumu, primāri kā sabiedriskā labuma guvēju skaitu norāda (sākot ar 2023.gada pārskatu) **fizisko personu** skaitu, kuras ietekmē sabiedriskā labuma organizāciju darbības. Ja sabiedriskā labuma darbības rezultātā nav iespējams kā rādītāju noteikt fizisko personu skaitu, tad jāizvērtē, vai darbība vērsta uz kādu **objektu** (piemēram, kultūrvēsturisku vai arhitektūras pieminekli), vai **lokāla, reģionāla, valsts mēroga teritoriju**

(piemēram, novēršot problēmas ar kļaiņojošiem dzīvniekiem, norāda, kādu teritoriju ietekmē SLO darbība).

INFORMATĪVO MATERIĀLU PIEEJAMĪBA

VID mājas lapā sadaļā “SLO statuss” (saite: <https://www.vid.gov.lv/lv/sabiedriskalabuma-organizacijas-statuss>) ir pieejami informatīvie un metodiskie materiāli, kā arī kontaktinformācija kā sazināties ar VID. Piemēram, 2020.gadā VID principa “Konsultē vispirms” ietvaros sniedzis 944 konsultācijas par SLO jautājumiem, savukārt 2021.gadā – 1155. Finanšu ministrijas mājas lapā sadaļā “Sabiedriskā labuma politika” ir pieejams ikgadējs aktuāls publiskais pārskats par SLO darbību un aktualitātēm (saite: <https://www.fm.gov.lv/lv/sabiedriskalabuma-organizaciju-politika>).

INFORMĀCIJA PAR SLO SEKTORU

Pēdējo četru gadu laikā ir vērojama tendence samazināties SLO skaitam. Kopumā 2021.gadā SLO skaits ir samazinājies par 315 organizācijām (salīdzinot ar 2020.gadu) un uz 2022.gada 1.janvāri bija reģistrētas 2006 SLO. VID aktuālākie dati liecina, ka uz 2023.gada 1.janvāri SLO statuss bija 1651 organizācijai. Līdz ar to var secināt, ka 2022.gadā SLO skaits samazinājies vēl par 355 organizācijām (SLO skaita samazinājums no 2006 reģistrētām SLO uz 2022.gada 1.janvāri līdz 1651 SLO uz 2023.gada 1.janvāri). Vēsturiskais maksimums tika sasniegts uz 2019.gada 1.janvāri, kad bija reģistrētas 2785 SLO.

Pēdējo gadu laikā ir vērojama tendence – organizācijas izvērtē savas darbības atbilstību SLO statusam, kā rezultātā 2019.gadā uz organizāciju iesnieguma pamata SLO statuss tika atņemts 229 SLO, 2020.gadā – 182 SLO, bet 2021.gadā – 238 SLO. 2021.gadā 61% SLO statusa atņemšanas iemesls – uz SLO iesnieguma pamata.

AKTUĀLI

Spēkā esošie normatīvie akti, tajā skaitā arī Likums, kas regulē SLO darbības, ir novecojuši. Tie kavē sabiedriskā labuma sistēmas attīstību. Tāpēc Finanšu ministrijas vadībā, balstoties uz nevalstiskā sektora ierosinājumiem, tika izstrādāts informatīvais ziņojums “Par sabiedriskā labuma organizāciju darbību un attīstību” (turpmāk – ziņojums), kurš apstiprināts Ministru kabineta 2022.gada 29.novembra sēdē (protokols Nr. 61, 30. §).

2022. un 2023.gadā atbilstoši Ministru kabineta sēdes protokollēmumam Nr.61 30 §, norit darbs pie likumprojekta “Grozījumi Sabiedriskā labuma organizāciju likumā” (turpmāk – Likumprojekts) izstrādes. Tas tiek izstrādāts atbilstoši ziņojumā paredzētajām izmaiņām

sabiedriskā labuma sistēmā. Atbilstoši ziņojumam grozījumi tiks veikti arī Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā un likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”.

Likumprojekts paredz:

- divpakāpju SLO sistēmas ieviešanu, kur organizācijai būs tiesības izvēlēties SLO pakāpi un attiecīgi – atbilstošu priekšrocību un uzraudzības pakāpi, daļai SLO atvieglojot prasības. Tām SLO, kuru ienākumu avots nav ziedojumi, un attiecīgi netiek izmantoti nodokļu atvieglojumi ziedotājiem un kuras neveic dominējošo saimniecisko darbību, uzraudzība tiks vienkāršota.
- skaidrus nosacījumus SLO iespējām veikt saimniecisko darbību, atsevišķos gadījumos arī 100% saimniecisko darbību. NVO ar SLO statusu būs tiesīgas saimnieciskajā darbībā iegūtos līdzekļus novirzīt SLO aktivitātēm bez UIN maksāšanas pienākuma;
- sabiedriskā labuma sistēmas sakārtošanu, kas nodrošinās, ka sistēmā darbojas tikai tādas organizācijas, kuru mērķis ir sabiedriskā labuma sniegšana.

I.Vitenburga
26157795